

Nově definované podnikatelské prostředí

Když v roce 2014 začal v České republice platit nový občanský zákoník a také zákon o obchodních korporacích (na startu roku 2021 vstoupí v platnost jeho další novela), bylo tím velmi pozitivně redefinováno tuzemské podnikatelské prostředí. Nové kodexy do našeho právního řádu přinesly prvky do té doby známé především ve vyspělých zemích západní Evropy, mimo jiné možnosti výstavby holdingových struktur a dalších, pro rodinný byznys vhodných modelů správy majetku. Do povědomí se pak i v České republice dostal například na západě velmi oblíbený institut svěřenského fondu či rodinné nadace.

V květnu 2019 vláda schválila samostatnou definici rodinného podnikání, což je třeba chápat jako další krok v otázce podpory rodinných firem na úrovni legislativy. „Fakticky se tím Česko zařadilo mezi osm zemí EU, které se rozhodly podporovat tento segment i na úrovni vládního, legislativního charakteru. Tím se vytváří možnost podpory přímými i nepřímými formami,“ řekl k tomuto kroku ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček. Základ schválené definice, která popisuje rozdíl mezi rodinou obchodní korporací a rodinnou živností, do schvalovacího procesu připravovala Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR. Dokument také stanovuje, kdo je považován za člena rodiny.

ky, právě v jejich případě platí, že zdání klame. V sousedním Německu například vytvářejí polovinu pracovních míst. Devět z deseti německých podniků je rodinnou firmou. Podle poradenské společnosti KPMG je sice v Česku podíl rodinných firem nižší, ale i tak tvoří zhruba čtvrtinu tuzemského HDP. Ostatními parametry ale dokazují svoji klíčovou roli pro českou ekonomiku. Podle dat European Family Businesses je podíl rodinných firem v ČR 87 procent z celkového počtu podnikatelských subjektů. Zaměstnávají více než polovinu zaměstnanců.

Rodina drží při sobě

Rodinné podnikání přitom v minulých měsících potvrdilo svoji velkou výhodu - odolnost v době krize. Rodinné firmy si samy se svou situací umí poradit a mají rezervy. Tím se diferencuje a snižuje nebezpečí hlubokého úpadku, který by zasáhl celou ekonomiku. Z průzkumu AMSP vyplývá, že 66 procent rodinných firem muselo pro překonání krize využít svých úspor nebo rodinných majetků. Většina z nich si pro jejich čerpání stanovila hranici, přes kterou by pro překonání krize nešly.

Navíc na rozdíl od velkých společností, kde ekonomický propad často vede k hromadnému výprodeji akcií a hledání viníka ve vedení firmy, u poloviny rodinných podniků naopak nástup koronakrize vedl k většímu semknutí. Pouze 5 procent rodinných firem zmínilo, že v jejich vedení došlo k určitým konfliktům.

V porovnání s ekonomicky nejvyspělejšími zeměmi však mají

české rodinné firmy jeden výrazný hendikep. Kvůli násilně přerušené tradici během čtyřiceti let socialistické éry jim stále chybí mezigenerační kontinuita, o kterou během vynucené přestávky přišly.

Rozvoj díky vzdělání

Podle mnoha odborníků je pro rodinné firmy v současné době klíčové vzdělávání. „Pokud jde o vzdělávání, vnímám pro oblast rodinného podnikání dvě klíčové priority: Zaprvé podpořit vysoké školy při získávání know-how ze zahraničí, kde již existuje dlouhodobá zkušenost s mezigeneračním předáváním majetku. Za druhé účelně propojovat talentované studenty a rodinné firmy s cílem ukázat, že rodinná firma může být pro ně velmi zajímavou kariérní příležitostí,“ uvádí Jiří Hnilica, prorektor pro mezinárodní vztahy a ředitel Centra pro rodinné firmy na Vysoké školy ekonomické.

V České republice přitom zatím neexistuje systematické vzdělávání vztahené k managementu rodin-

ného podnikání. „Dlouhodobý úspěch stávajících, ale i nově zakládaných rodinných podniků bude záviset na úrovni vzdělání a jeho kvalitě, na schopnosti a dychtivosti mladých lidí tvořivě a kreativně uplatňovat znalosti v reálné praxi rodinného podnikání,“ doplňuje Naděžda Petřů, vedoucí Katedry ekonomie a managementu Vysoké školy finanční a správní.

Dobře fungující rodinné firmy jsou podle expertů klíčové nejenom pro jejich vlastníky a zaměstnance, ale také pro místo a region, kde působí. „Rodinné podnikání chápeme jako nezastupitelný prvek nejen na úrovni národního hospodářství, ale především jako významný nástroj rozvoje obcí. Jedná se o institut, který je budován pomocí hodnot stanovených předáváním zkušeností a znalostí několika generací,“ vysvětluje Petra Rydvalová z Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci.